

ŽEMAITIJA (2 dienos)

360 km

I diena: Šiauliai –Bubiai –Girnikų kalnas – Kurtuvėnai – Sprūdės piliakalnis –Varnių regioninio parko lankytojų centras –Sietuvos kūrgrinda – Medvėgalis – Tverai –Angelų malūnas (pirties edukacija ir nakvynė).

II diena: Angelų malūnas – Šatrijos piliakalnis – Telšiai – Bukantė – Plateliai – Energetinių labirintų ir geometrinių figūrų parkas – Žvėrinčius – Šiauliai.

I DIENA

Vietovė	Rodomi objektai	Laikas, trukmė	Atstumas	Trumpas aprašas
ŠIAULIAI - BUBIAI		8:00 – 8:20	15 km	
BUBIAI (Šiaulių raj.)	Bubių piliakalnis 55.861944°, 23.129444°; Bubių sen., Šiaulių raj. Tel. +370 41) 370 333 www.kurtuva.lt info@kurtuva.lt	8:20 – 8:40 20 min		Bubių piliakalnis stūkso šalia Dubysos upės ištakų kairiojo kranto aukštumos iškyšulyje. Šlaitai statūs, apie 14 m. aukščio, viršūnės aikštelė ovali, maždaug 80 m ilgio ir 35 m. pločio. Bubių piliakalnis, dar vadinamas Pilale, suvaindino svarbų vaidmenį kovose su kryžiuočiais. XIII amžiuje čia stovėjo viena iš stipriausių Šiaulių žemės pilių. Vokiečių kronikose ne kartą minima Dubysos pilis (vok. Dobitzen) ant Bubių piliakalnio galėjo iškilti prieš 1230 – uosius metus. Apie piliakalnį yra menama ne viena legenda.
BUBIAI – GIRNIKŲ KALNAS		8:40 – 8:50	5 km	
Šiaulių raj.	Girnikų kalnas 55.863281°, 23.033839°; Bubių sen., Šiaulių raj. Tel. + 370 41 370 333 www.kurtuva.lt info@kurtuva.lt	8:50 – 9:05 30 min		Padavimai mini čia esą šventą vietą. Ant šventkalnio buvo kūrenama šventoji ugnis. Pasakojama apie čia palaidotą milžinų motiną Kurtuovę, kalnan prasmegusią bažnyčią ir apie akmenį kalno viršūnėje ant kurio degusi šventoji ugnis. Pasak legendos, milžinas Ansiulis šioje vietoje kartą nugalėjo tiek daug priešų „žuvėdų“, kad susidarė visas kalnas nukautųjų. Milžinas juos užbėrė iš pajūrio atneštu smėliu. Ant šio kalno, buvusio trijų baltų genčių; žemaičių, kuršių ir žiemgalių sandūroje, kasmet rugsėjo 22–ąją, minint Baltų vienybės dieną vyksta piliakalnių ir uždegama Baltų vienybės ugnis.

GIRNIKŲ KALNAS – KURTUVĖNAI		9:05 – 9:15	5 km	
Šiaulių raj.	Kurtuvėnai Bubių sen. Šiaulių rajonas, Kurtuvėnų regioninio parko direkcija Parko g. 2, Kurtuvėnai Tel. + 370 41 370 333 Faks. +370 41 595 273 www.kurtuva.lt info@kurtuva.lt	9:15 – 10:00 45 min		Ant Kurtuvėnų Kapos piliakalnio žmonių gyventą prieš 2000 metų. Dabar ant piliakalnio yra senosios kapinės. Kurtuvėnų dvaro sodybos pastatuose išikūrusi Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, lankytojų centras, „Gyvojo žirgo muziejus“, seniausias ir didžiausias medinis svirnas Lietuvoje.
KURTUVĖNAI – SPRŪDĖS PILIAKALNIS		10:00 – 10:30	40 km	
Telšių raj.	Sprūdės piliakalnis 55.784222°, 22.485861° Varnių sen., Telšių raj. www.telsiaitic.lt	10:30 – 11:00 30 min		Piliakalnis įrengtas masyvios kalvos virš jūros lygio pakilusios 216,2m. vakarinėje dalyje. Jo viršuje buvusi netaisyklingo trikampio, dabar – beveik apvali, 29x26 m. aikštelė. Aikštelė apjuosta pylimais ir grioviais. Manoma, kad šis piliakalnis – kunigaikščio Sprūdeikio, Lietuvos karaliaus Mindaugo brolio, valdos. Sprūdeikis užrūstinęs brolių ir pabėgęs į Žemaitiją, kur įkūręs savo pilį saugiausioje, geriausiai apžvelgiamoje vietoje – Sprūdės kalne. Čia stovėjusi medinė Sprūdeikio pilis, po kuria buvo įrengti rūšiai (slėptuvės). Nuo piliakalnio atsiveria puikūs vaizdai į Varnių duburį, iš kur matomi ežerai – Biržulis ir Lūkstas, matosi Varniai, Luokė, Šatrijos, Girgždutės, Medvėgalio piliakalniai. Piliakalnis priskiriamas vėlesniam kovų su kryžiuočiais periodui. Piliakalnio aplinkoje rasta akmeninių kirvukų, ietigalių.
SPRŪDĖS PILIAKALNIS – VARNIŲ REGIONINIO PARKO LANKYTOJŲ CENTRAS		11:00 – 11:15	15 km	
Telšių raj.	Varnių regioninio parko lankytojų centras	11:15 – 12:00 45 min		Čia pateikiama išsami informacija apie Varnių regioninio parko gamtos ir kultūros vertybes ekspozicijoje „Septyni keliai iš Varnių“. Gamtinės ir archyvinės nuotraukos, garso įrašai su paukščių ir varlių balsais, sakmėmis ir mitais.

	Dumbrių g. 3, Ožtakių k., Varnių sen., Telšių raj. Tel./faks. + 370 444 47 415, http://varniurp.am.lt varniurp@takas.lt , varniuparkas@gmail.com			žemaitiškai įgarsinti tekstai, galimybė parodyti Lūksto ežero gintarą, reljefinį Varnių regioninio parko maketas, Šatrijos geologinis pjūvis, archeologinio paveldo pristatymas – visa tai ir daugiau pamatysi modernioje ekspozicijoje. Lankytojai supažindinami su istorine, turistine, gamtine bei pažintine Varnių krašto medžiaga terminaluose. Šiame centre galima pažiūrėti filmą „Ypatinga čia“, išsityti literatūros apie regioninį parką.
VARNIŲ REGIONINIO PARKO LANKYTOJŲ CENTRAS – SIETUVOS KŪLGRINDA		12:00 – 12:15	10 km	
Šilalės raj.	Sietuvos kūlgrinda 55.662°, 22.294° Varnių regioninis parkas http://varniurp.am.lt	12:15 – 13:45 1 val. 30 min		Kūlgrinda (žemaitiškai kūlis „akmuo“) pelkėje akmenimis grįstas takas žemiau pelkės paviršiaus. Tai būdavo slapti takai, kuriais senovės lietuviai gelbėdavosi nuo užpuolikų, kurie šių takų nežinojo ir kuriuos aptikti būdavo labai sunku, kadangi takai buvo po vandeniu. Kūlgrindos vieta būdavo laikoma paslapyje, todėl už jos išdavimą labai griežtai baudavo. Šiandien žinomos 3 kūlgrindos atkarpos. Pirmoji eina per patį Sietuvos upelį. Jos ilgis – 250 m, plotis 8 m (per patį upelį iki 20 m) Kitos dvi eina per gretimas pelkes, jų ilgis – 180 ir 150 m, plotis 3 – 4 m.
SIETUVOS KŪLGRINDA – MEDVĖGALIS		13:45 – 14:00	18 km	
Šilalės raj.	Medvėgalis N 6167056,16; E 398765,04 Bilionių sen., Šilalės raj	14:00 – 14:30 30 min		Tikra Šilalės raj. puošmena jau nuo viduramžių apipintas legendomis. Iškiliausia Medvėgalio kalva siekia 234,6 m, o garsusis Pilies kalnas (rytų pusėje dunksanti kalva) – 225,4 m prof. Česlovas Kudaba rašė „Medvėgalis čia – lyg koks karalius, apžvelgiąs savo žemę“. Rašytiniuose dokumentuose pirmą kartą Medvėgalio pilis paminėta kunigaikščio Gedimino laikais – 1316 m. Būtent tuo metu į Žemaitiją atplūdo naujo tikėjimo – krikščionybės skelbėjų vardu pridengę savo grobikiškus tikslus – teutonų riteriai, arba kryžiuočiai. Legenda pasakoja, jog kryžiuočiams apgulus pilį, jos gynėjai turėjo šauktis pagalbos. Tačiau per priešų apsuptį niekas nesitikėjo galįs prasibrauti. Tada dvi merginos vaidilutės pasakiusios žemaičių tarme „medvi galem“. Slapta kūlgrinda merginos išėjusios iš pilies ir nunešusios žinią. Atskubėjęs į pagalbą

				priešus nuvijo. Taigi, pasak legendos, iš tų vaidilučių pasakytų žodžių ir buvęs sudėtas kalno pavadinimas Medvėgalis.
MEDVĖGALIS – TVERAI		14:30 – 15:00	25 km	
TVERAI Telšių raj.	Lopaičių piliakalnis, 55.744778°, 22.186917° Tverų ren., Rietavo raj. Vembūtų piliakalnis 55.726389°, 22.283528° Vydmantų k., Varnių sen., Telšių raj. www.telsiaitic.lt	15:00 – 16:30 1 val. 30 min	20 km	Istorikas E. Gudavičius Tverus tapatina su metraštyje paminėta Tviriment vietoje. Paminklas Žemaičių kunigaikščiui Vykintui (skulp. Juozas Grigaliūnas) pastatytas netoli Lopaičių piliakalnio, pažintinio tako pradžioje. Žemaičių kunigaikštis Vykintas minimas pačiame pirmajame mums žinomame rašytiniame šaltinyje – Hipatijaus kronikoje, kaip vienas svarbiausių Žemaitijos kunigaikščių. Vykintas – žemaičių kunigaikštis – 1236 m. Saulės mūšio, kuriame buvo sutriuškintas Kalavijuočių ordinas, kariuomenės vadas. Lopaičių piliakalnis – tai ištisas istorinis kompleksas. Šitą kompleksą sudaro piliakalnis, spėjama senovės žemaičių šventvietė, mitologiniai akmenys, šaltinis ir kiti archeologiniai bei geologiniai dariniai (pilkapiai, keistos daubos, įdubos, iškalinėti akmenys ir t.t.)
TVERAI – KŪLIO DAUBA		16:30 – 17:00	30 km	
Telšių raj.	„Angelų malūnas“ Telšių raj., Luokės sen., Kūlio Daubos k. Tel.: +370 655 74447 +370 650 98888 info@angeli-malunas.lt www.angeli-malunas.lt	Nuo 17:00		Edukacinė baltiškų pirties programa. Čia galite sužinoti ir išbandyti pirtį pagal visas senovines baltų tradicijas. Profesionalus pirtininkas papasakos visas subtilybes, kaip teisingai atlikti lietuviškos pirties ritualus, kad jie būtų kuo veiksmingesni. Tokioje pirtyje kur visos 4 stichijos (Žemė, Vanduo, Ugnis, Oras) susijungia ir perduoda mums ramybę, sveikatą, palaimą. Akmuo, medžių vantas, minkštas garas susijungia ir sukuria sinergiją taip, kad tiek kūnas, tiek protas atgautų ramybę bei sveikatą.
NAKVYNĖ II DIENA				
„ANGELŲ MALŪNAS „ – ŠATRIJOS PILIAKALNIS		8:00 – 8:15	14 km	

Telšių raj.	Šatrijos piliakalnis Upynos sen., Telšių raj. N 6194077,29; E 409771,06 www.telsiaitic.lt	8:15 – 8:45 30 min		Šis piliakalnis dar vadinamas Luokės piliakalniu. Jis įrengtas vienoje aukščiausių Žemaitijos kalvų (228,7 m). Kasmet, trečiąjį liepos šeštadienį, senojo žemaičių tikėjimo tęsėjai susirenka ant Šatrijos šventi Gabijos šventės. Pasakojama, kad nuo seno ant kalvos renkasi visos Žemaitijos raganos. Kažkada jos apipylė žemėmis kalno vietoje stovėjusią bažnyčią ir atsirado piliakalnis. Bažnyčiai ėmus pūti, kalno viršus įlanko. Kita legenda pasakoja, kad kažkada per kalvotą Žemaitiją ėjęs milžinas prisipylė pilnas kišenes žemių. Pavargęs prigulė pailsėti ir užmigo. Kur buvusios kur nebuvusios čia pat atlėkė pelės, kurios pragaužė kišenes ieškodamos skanėstų. Prabudęs milžinas įsiuto ir sušuko: „ Ak, jūs nenaudėlės, kaip duosiu su šatra ! Pelės kaip mat išsilakstė ir taip prigijo Šatrijos pavadinimas.
ŠATRIJOS PILIAKALNIS - TELŠIAI		8:45 – 9:15	25 km	
	Telšiai Telšių turizmo informacijos centras Turgaus a.21 Tel./faks. +370 444 53010 turizmocentras@telsiai.lt www.telsiaitic.lt	9:15 – 12:15 3 val.		Telšiai – dabartinė Žemaitijos sostinė. Įsikūręs Žemaičių aukštumoje, prie Mąščio ežero ir Durbinio upelio. Miestas driekiasi tarp dviejų pagrindinių kalvų : Vilniaus ir Insulos. O šiaip, kaip ir Roma, įsikūręs ant 7 kalvų. Telšių senamiestis – vienas iš 7 saugomų senamiesčių Lietuvoje. Baltų gyvenimo būdas, tikėjimas neatsiejamai susijęs su gamta – miškais, ežerais, žvėrimis, medžiais.Net Žemaitijos simbolis – meška. Telšiai – meškos simbolių miestas. Dalyvausime tokio pavadinimo ekskursijoje. Taip pat „ Alkos“ muziejuje ekspozicijoje archeologiniai radiniai iš akmens, geležies amžiaus stovyklų, gyvenviečių ir kapinynų. Gausus etnografijos paveldas – tai žemdirbystės, amatų, buities daiktai, iš kurių ypač originalios kultuvių, lazdų, prieverpstelių, rankšluostinių bei senųjų žemaičių audinių kolekcijos. Išskirtinę vietą užima kalvystės meno dirbiniai – antkapiniai kryžiai ir koplytelių viršūnės (saulutės) Surinkta ypač vertinga senoji medinių skulptūrų kolekcija. Dalyvausime edukacinėje programoje „Žemaičių ir kuršių papuošalai“.
TELŠIAI - GANDINGA		12:15 – 13:00	45 km	
	Gandingos piliakalnis Nausodžio sen., Plungės raj. N6196977,76; E360603,33 www.visitplunge.lt	13:00 – 13:30 30 min		Piliakalnis yra Gandingos kaime, Nausodžio seniūnijoje, Plungės rajono savivaldybėje. Centrinis piliakalnis su aplink esančiais mažesniais piliakalniais, gyvenvietė, kulto centru sudarė kuršių žemės apygardos centrą. Tai buvo vienas iš buvusių kuršių žemių konfederacijos centrų.
GANDINGA - BNUKANTĖ		13:30 – 14:00	25 km	

Plungės raj.	Bukantė Šateikių sen., Plungės raj. www.visitplunge.lt	14:00 – 15:15 1 val. 15 min		Rašytojos Žemaitės gimtojoje troboje susipažinsite su ekspozicija, atspindinčia jos gyvenimo ir kūrybos kelią. Bukantės dvarelis sverne taip pat atidaryta memorialinė Stanislovo Riaubos ekspozicija, kurioje išsamiai galima susipažinti su vienu iškiliausiu Žemaitijos liaudies meistrų, jo savita, filosofinių ženklų pagražinta gyvenamąja aplinka ir unikalia kūryba. Atstatytame tvarte galima susipažinti su Žemaitijos sakraliniu liaudies paveldu: tradiciniai žemaičių kryžiai, koplytėlės, koplytstulpiai, šventųjų skulptūrėlės. Dalyvausime edukacinėje programoje „Žemaičių kulinarinis paveldas“ Edukacinės programos metu lankytojai supažindinami su žemaičių kulinariniu paveldu – kaip ir kokiomis progomis buvo gaminami tradiciniai žemaičių valgiai (varškės sūris, spiginė, kastinys ir kt.), bus mokoma kaip paruošti neįmantrių, bet sočių ir sveikų žemaitiškų valgių. Kad laikas neprailgtų mums mėsos, žais liaudiškus žaidimus.
BUKANTĖ - PLATELIAI		15:15 – 15:30	10 km	
Plungės raj.	Plateliai Platelių lankytojų centras Didžioji g. 8, Plateliai, Plungės raj. Tel. +370 448 49231 info@zemaitijosnp.lt www.zemaitijosnp.lt	15:30 -18.00 2 val. 30 min		Tai vienas gražiausių ir įdomiausių praeitų turinčių Žemaitijos miestelių. Žmonės čia gali gėrėtis nuostabią gamtą ir visada gali rasti sau tinkamas pramogas ir poilsį. Platelių apylinkėse kaip niekur kitur gyvena daug medžio meistrų, kurių kūriniuose atsispindi baltiški motyvai. Nuostabus Platelių ežeras – didžiausias ir giliausias Žemaitijoje, su 7 įdomiomis ir apipintomis legendomis salomis (Pilies, Veršių, Briedsalė, Pliksalė, Gaidsalė, Ubagsalė, Šončelio). Žemaitijos nacionalinio parko ir Užgavėnių ekspozicijos– sverne ir arklidėje. Dvaro sverne atnaujintos senųjų Platelių praeities, šio žemaičių krašto etnografinės ekspozicijos, naujai įrengta gamtos ekspozicija, nuolat keičiamų parodų salė. Arklidėje įsikūrė pirmoji Lietuvoje Užgavėnių muziejinė ekspozicija, kurioje pristatoma garsi Žemaitijoje tradicinė Užgavėnių šventė, daugiau negu 250 įvairių Užgavėnių „lėčynų“ (kaukių) Plateliuose žaidžiama ripka. Ripka (arba ritinys, ritinis) – komandinis žaidimas. Jis žaidžiamas futbolo aikštėje su guminiu ritiniu ir ritmuša (lazda) riestu galu. Žaidimo esmė : dvi komandos po septynis žaidėjus (įskaitant vartininką) sustoja viena prieš kitą ir stengiasi išritinti ritinį per varžovų aikštės pusę už linijos (gauna 1 tšk.) arba pataikyti į vartus (3 tšk.), laimi komanda surinkusi daugiau taškų. Ripkos sporto šaka kilo iš lietuvių liaudies žaidimo. Senovėje jį žaisdavo ne tik piemenėliai, bet ir suaugę vyrai. Ripkos aprašymas aptinkamas XVIII a. rašytiniuose

				šaltiniuose. Savo raštuose žaidimą mini Simonas Daukantas ir Motiejus Valančius „Palangos Juzėje“. Ritinys buvo daromas iš ruplėto beržo ir apkaustomas metaliniu lankeliu. Dalyvaujame edukacinėse programose „Užgavėnių kaukių gaminimas“ arba Ripkos žaidimas.
PLATELIAI – LIKŠŲ KAIMAS		18.00 -18.15	15 km	
Plungės raj.	Energetinių labirintų ir geometrinių figūrų parkas Likšų km., Žemaičių Kalvarijos sen. Plungės raj. Tel.: +37067545111; +37061134900 www.energlabirintai.lt	18:15 – 19:45 1 val. 30 min		Pagal pačias seniausias indoeuropiečių, tuo pačiu ir baltų tradicijas, parke rasite keturis labirintus, tris kupolus ir ant žemės sukurtą priederįstę. Kaip ir piramidės, taip ir labirintai, yra padaryti iš geometrinių formų, kurios ir sukuria šventą erdvę. Energetiniai labirintai turi tik vieną taką, vedantį į centrą ir vėl atgal. Jame nėra uždarytų sienų. Šie labirintai skatina suvokimo, jutimo, sąmoningumo imlumą. Greičiau gaunami atsakymai į klausimus, greičiau išsprendžiamos problemos bei nusiramina.
LIKŠŲ KAIMAS – LAUKSTĖNŲ KAIMAS		19:45 – 20:30	40 km	
Telšių raj.	„Žvėrinčius“ Laukstėnų km., Degaičių sen., Telšių raj. Tel: +370 686 33137 www.telsiuuredija.lt	20:30 – 21:30 1 val.		Senovės baltų gyvenimas neatsiejamai susijęs su gamta. Daug senovės padavimų, pasakojimų išlikę apie mūsų protėvių santykius su žvėrimis, medžiais. Tai gražiai perteikia ir Žemaitijos miškų glūdumoje įkurtas „Žvėrinčius“. Čia įrengtas 14,7 ha ploto miško aptvaras šernams, danieliams ir muflonams bei aptvertas 2,4 ha ploto miško sklypas vilkams. Apsilankę patirsite koks įdomus žvėrių gyvenimas Galėsite stebėti kaip elgiasi grakštus danielius, paslaptingoji lūšis, kaip ant akmenų laipioja muflonai. Gal pamatysite ir vilką, kurį sutikti gamtoje yra retas atvejis. Lankytojų patogumui stebėti laukinių gyvūnų gyvenimą pastatytas dvi apžvalgos aikštelės bei pavėsinė, pastatytas ažuolas su inkilais ir stendas su labiausiai Lietuvoje paplitusių žvėrių ir paukščių aprašymais.
LAUKSTĖNŲ KAIMAS - ŠIAULIAI		21:30 – 22:30	60 km	Grižtama į Šiaulius.